

«Basel» Сақтандыру компаниясы АҚ
Директорлар Кеңесі
БЕКІТКЕН
«01» наурыз 2024 жылғы
№13/24 хаттамасы

«BASEL» САҚТАНДЫРУ КОМПАНИЯСЫ АҚ
ШЕТЕЛГЕ ШЫҒАТЫН ТҰЛҒАЛАРДЫ
ЕРІКТІ ТҮРДЕ САҚТАНДЫРУ
ЕРЕЖЕЛЕРІ

Алматы қ., 2024 ж.

МАЗМҰНЫ

1. Жалпы қағидалар мен ұғымдар
2. Сақтандыру нысаны
3. Сақтандыру субъектілері
4. Ұғымдар мен медициналық көрсетімдерді анықтау
5. Сақтандыру жағдайы. Сақтандыру жағдайларының тізбесі
6. Сақтандыру жағдайларына кірмейтін жайттар және сақтандыруды шектеу. Сақтандырушыны сақтандыру төлемінен босату негіздері
7. Сақтандыру сомаларын белгілеу тәртібі
8. Сақтандыру сыйақысын анықтау тәртібі
9. Сақтандыру шартын жасау тәртібі
10. САҚТАНДЫРУ ШАРТЫНЫҢ ҚОЛДАНЫЛУ МЕРЗІМІ МЕН ОРНЫ
11. Тараптардың құқықтары мен міндеттері
12. Сақтандыру шартының қолданылу кезеңінде сақтандыру тәуекелінің арту салдары
13. Сақтандыру жағдайы туындаған кездегі Сақтанушының (Сақтандырылған тұлғаның) әрекеттері
14. Сақтандыру төлемін жүзеге асыру туралы мәселені қарау үшін қажетті құжаттар
15. Сақтандыру төлемдерін төлеу тәртібі мен талаптары
16. Сақтандыру шартын тоқтату талаптары
17. Тараптардың жауапкершілігі
18. Дауларды шешу тәртібі
19. Қосымша шарттар

1. ЖАЛПЫ ҚАҒИДАЛАР МЕН ҰҒЫМДАР

- 1.1. Шетелге шығатын тұлғаларды ерікті түрде сақтандырудың осы Қағидалары (бұдан әрі Қағидалар) «Basel» сақтандыру компаниясы акционерлік қоғамы (бұдан әрі Сақтандырушы) шетелге шығатын тұлғаларды ерікті түрде сақтандыратын шарттарды регламенттейді. Шетелге шығатын тұлғаларды сақтандыру шарты заңды (меншік нысандарына қарамастан) және әрекетке қабілетті жеке тұлғалармен (бұдан әрі Сақтанушы) жасалады.
- 1.2. Осы Қағидалар ауру және жазатайым оқиға жағдайына сақтандыру класы аясында әзірленген.
- 1.3. Осы Қағидаларда келесі ұғымдар қолданылады:
 - 1) **Сақтанушы** – азаматтығына қарамастан кәмелет жасқа толған әрекетке қабілетті жеке тұлға немесе резиденттікке қарамастан, сақтандырушымен Сақтандыру шартын жасасқан заңды тұлға;
 - 2) **Сақтандырылған тұлға** – оған қатысты Сақтанушы Сақтандыру шартын жасайтын әрекетке қабілетті жеке тұлға;
 - 3) **Пайда алушы** - Сақтандыру шартына сәйкес сақтандыру төлемін алушы болатын тұлға;
 - 4) **сақтандыру сыйақысы** – Сақтанушы Сақтандырушыға Сақтандыру шартына сәйкес (сақтандыру төлемі) сақтандыру төлемін төлеу міндеттемелерін Сақтандырушы қабылдағаны үшін төлеуге міндетті ақша сомасы;
 - 5) **сақтандыру сомасы** – сақтандыру нысаны сақтандырылған және сақтандыру жағдайы туындаған кезде Сақтандырушының шектік жауапкершілік көлемі болатын ақша сомасы;
 - 6) **сақтандыру төлемі** – Сақтандырушы сақтандыру жағдайымен келтірілген шығындарды өтеу үшін сақтандыру жағдайы туындаған кезде сақтандыру сомасы шегінде төлейтін ақша сомасы;
 - 7) **франшиза** – сақтандыру шарттарымен көзделген Сақтандырушыны белгілі мөлшерден аспайтын залалды өтеуден босату. Франшиза шартты (шегерілмейтін) және шартсыз (шегерілетін) болады. Шартты франшиза кезінде Сақтандырушы франшизаның белгіленген мөлшерінен аспайтын залалды өтеуден босатылады, бірақ оның мөлшері бұл сомадан көп болса, ол залалды толық өтеуі тиіс. Шартсыз франшиза кезінде залал барлық жағдайда белгіленген соманы шегере отырып өтеледі. Франшиза сақтандыру сомасының пайызымен не болмаса абсолют мөлшерде белгіленеді. Сақтандыру бағдарламаларымен (компанияның ішкі құжаты) орнатылады
 - 8) **сақтандыру жағдайы** – туындаған кезде Сақтандыру шарты сақтандыру төлемінің жүзеге асырылуын көздейтін оқиға;
 - 9) **сервистік компания/ Ассистанс /Сақтандырушы өкілі** – Сақтандырушымен Ынтымақтастық туралы шарттың негізінде Сақтанушы таңдаған уақытша болатын елдегі сақтандыру бағдарламасына сәйкес медициналық және басқа қызметтерді көрсету және ұйымдастыру бойынша қызметтерді жүзеге асыратын заңды тұлға;
 - 10) **сақтандыру полисі** – Сақтандырушыны осы Қағидаларға қосу арқылы Сақтандыру шартын жасасқан жағдайда Сақтандырушы Сақтанушыға беретін құжат. Осы Қағидаларда қолданылатын Сақтандыру шарты және Сақтандыру полисі ұғымдары бірдей мәнде қолданылады және Сақтандырушы мен Сақтанушы (Сақтандырылған тұлға, Пайда алушы) арасындағы қарым-қатынастарды, сақтандыру сыйақысының мөлшерін, тәртібін және төлеу мерзімдерін, сақтандыру төлемінің сомаларын, тәртібін, мөлшерлері мен мерзімдерін, сондай-ақ басқа сақтандыру шарттарын регламенттейді.

- 11) **Кенет ауру** – сақтандыру арқылы қорғау әрекет еткен кезеңде туындаған, Сақтандырылған тұлғаның денсаулығына келтірілетін алдағы залалды немесе оның өміріне төнетін қауіпті болдырмау мақсатында жедел медициналық әрекетті қажет ететін, ағза функцияларында түрлі бұзылыс формаларының, соның ішінде жарақаттардың туындауымен сипатталатын Сақтандырылған тұлға денсаулығының жіті және күтпеген бұзылысы;
- 12) **медициналық жеткізуші** – Сақтандырушының сервистік компаниясы Сақтандырылған тұлғамен ақылы қызмет көрсету Шартын жасасқан медициналық көмек көрсету үшін лицензиясы бар заңды немесе жеке тұлға;
- 13) **аурухана** – төмендегідей емдеу-профилактикалық мекемесі:
 - науқастарға немесе жарақаттанған адамдарға күтім жасауды және емдеуді қамтамасыз етеді;
 - диагностикалық, хирургиялық және т.б. бөлімшелері бар;
 - аттестатталған мейірбикелердің 24 сағат бойы күтім жасауын қамтамасыз етеді;
 - бір немесе бірнеше дәрігер жетекшілік етеді.
 - мемлекеттік лицензиялар шеңберінде жұмыс істейді
- 14) **ауруханаға жатпайтындар**:
 - перзентханалар, жоспарлы шұғыл араласудан кейін және созылмалы ауруларды емдеуден кейін оңалтудан өтетін емделушілерге арналған бөлімшелер, гериатрия бөлімшелері;
 - шипажайлар, демалыс үйлері, қарттар үйлері.
- 15) **ауру** – функционалдық немесе (және) морфологиялық өзгерістермен негізделген Сақтандырылған тұлға ағзасының қалыпты тіршілік әрекетінің бұзылуы;
- 16) **медициналық қызметтер** – бұл білікті медициналық көмек көрсетумен байланысты қызметтер;
- 17) **медикаменттер** – дәрігер тағайындайтын, ауруларды диагностикалау және емдеу үшін қолданылатын дәрі түріндегі (таблеткалар, капсулалар, ерітінділер, жақпамайлар, вакциналар және т.б.) синтетикалық немесе табиғи жолмен алынған зат немесе заттар қоспасы.
- 18) **сақтандыру аумағы** – Сақтандыру шартына сәйкес сақтандыру бойынша қорғанысының күші қолданылатын аумақ;
- 19) **сапар** – демалыс, оқу, жұмыс сапары, туризм, жарыстарға қатысу және т.б. мақсатында Қазақстан Республикасынан шет елге шығу;
- 20) **туыстар** – жұбайы (зайыбы), ата-аналар, балалар, асырап алушылар, асырап алғандар, ата-анасы бір және ата-анасы бөлек аға-інілері мен апа-сіңлілері, атасы, әжесі, немерелері;
- 21) **дәрігер** – медицина саласындағы маманның сертификаты, сондай-ақ медициналық қызметтің белгілі түрін жүзеге асыруға лицензиясы бар медициналық жұмыскер;
- 22) **спорт** – ағзаны дамыту мен нығайтуға арналған физикалық жаттығу кешендері, мұндай жаттығулар мен кешендер бойынша жарыстар, сондай-ақ мұндай жарыстарды ұйымдастыру және өткізу жүйесі;
- 23) **медициналық эвакуация** – Қазақстан Республикасының ең жақын әуежайының бақылау-өткізу пунктіне дейін сүйемелдейтін тұлғаның шығындарын да қарастыратын (егер мұндай сүйемелдеуді дәрігер орындаса) Сақтандырылған тұлғаны шетелден (сақтандыру аумағынан) тасымалдау.
- 24) **Сақтандырушының шығындары** - Сақтандырылған тұлғаның тұрақты тұратын елінен/азаматтығынан тыс жерде туындайтын, жағдайды (ауруды) диагностикалауға, білікті тәжірибелі дәрігер көрсеткен немесе тағайындаған терапевтік немесе хирургиялық емдеуге байланысты туындайтын, Сақтандырылған тұлғаның өзінің тұрақты тұратын еліне/азаматтығына оралғанға дейін дәрі-дәрмек сатып алуға, стоматологиялық көмек көрсетуге, стоматологиялық көмекке оралуға

дейін кешіктірілмейтін сөзсіз, қажетті шығындар қайтыс болған Сақтандырылған тұлғаның мәйіттері тұрақты тұратын еліне, зардап шеккен Сақтандырылған тұлғаны медициналық қызметкердің сүйемелдеуімен қайтару, жоғалған багажды іздеуге және қайтаруға көмектесу, ересек Сақтандырылған тұлға ауруханаға жатқызылған немесе қайтыс болған жағдайда 16 жасқа дейінгі сақтандырылған балаларды қайтару шығындары;

- 25) **өлімнен кейінгі репатриация** – Сақтандырылған тұлға қайтыс болған жағдайда оның сүйегін уақытша барған елінен тұрақты тұратын елінің халықаралық әуежайына дейін тасымалдау. Бұл ретте Сақтандырушы жерлеу қызметтері, көму, сондай-ақ тұрақты тұратын елінің ішінде мәйітті тасымалдау шығындарын өтемейді. Сақтандырылған тұлғаның мәйітін (сүйегін) репатриациялаумен байланысты шығындар:
- құқықтық рәсімдеу және мәйітті сою шығындары, халықаралық тасымалдау үшін талап етілетін табыт;
 - Сақтандырылған тұлғаның тұрақты тұратын елінің халықаралық әуежайына дейін мәйітті (сүйекті) тасымалдау.
- 26) **сақтандыру бағдарламасы** – сақтандыру жағдайы туындаған кезде өтелетін шығындар тізбесі. Сақтандыру бағдарламасы сақтандыру аумақтары, сақтандыру сомалары және сақтандыру кезеңдері бойынша бөлу кезінде Сақтандырушының таңдауына медициналық және сервистік қызметтердің белгілі тізбесін ұсынады.
- 27) **азаматтық соғыс** - бір елге қатысы бар, бірақ әртүрлі этностық, діни немесе идеологиялық топтарға тиесілі екі немесе одан да көп тараптар арасындағы қарулы қарсылық. Анықтамаға мыналар кіреді: қарулы көтеріліс, төңкеріс, үкіметке қарсы насихат, бүлік, мемлекеттік төңкеріс, әскери жағдайдың салдары.
- 28) **жазатайым оқиға** – адамның еркінен тыс, Сақтандырылған тұлғаның ағзасына сыртқы механикалық, электрлік, химиялық немесе термиялық әсер етудің нәтижесінде туындаған, денсаулыққа зиян, жарақат келтірген немесе өлімге әкелген күтпеген, қысқа мерзімді оқиға.
- 29) **дене жарақаттары** - сақтандыру қорғанысының күші қолданылатын кезеңде туындаған жазатайым оқиғаның салдарынан Сақтандырылған тұлғаның ағзасының физикалық тұтастығының бұзылуы.
- 30) **тасымалдаушы** – әуе, теміржол, теңіз көлігімен, автокөлік құралдарымен жолаушыларды тасымалдайтын, осы қызмет түріне лицензиясы бар және оларды тұрақты кестемен жүргізетін заңды/жеке тұлға.
- 31) **рецепт** – медициналық препараттардың тізбесі, мөлшері және қабылдау тәртібі бойынша Сақтандырылған тұлғаға дәрігердің жазбаша кеңесі.
- 32) **шұғыл медициналық көмек** – өмірге қауіп төндіретін жағдайлар, сондай-ақ дереу медициналық араласуды талап ететін жағдайлар туындаған кезде медициналық қызметтерді ұсыну.
- 33) **уақытша баратын елі** – азаматтығы сақтандырылған және (немесе) сол жерде тұрақты тұратын елдерді қоспағанда, Сақтандыру шартында көрсетілген және сақтандыру аумағына кіретін ел.
- 34) **ересек Сақтандырылған тұлға ауруханаға жатқызылған немесе қайтыс болған жағдайда** – 16 жасқа дейінгі сақтандырылған балаларды эвакуациялау - сақтандыру қорғанысының қолданылу кезеңінде сақтандыру аумағында ересек Сақтандырылған тұлға ауруханаға жатқызылған немесе қайтыс болған жағдайда, Ассианстанстың балалардың Қазақстан Республикасына шығуын ұйымдастыруы.
- 35) **дерекқорды қалыптастыру және жүргізу жөніндегі ұйым (бұдан әрі - ұйым)** - акционерлік қоғам ұйымдық-құқықтық нысанында құрылған, дауыс беретін акцияларының жүз пайызы Ұлттық Банкке тиесілі коммерциялық емес ұйым. Ұйым “Сақтандыру қызметі туралы” Заңның және сақтандырудың міндетті түрлерін реттейтін Қазақстан Республикасының жекелеген заңдарының негізінде

сақтандырудың міндетті және ерікті түрлері, қайта сақтандыру, бірлесіп сақтандыру, бірлескен қайта сақтандыру дерекқорын қалыптастырады және жүргізеді.

2. САҚТАНДЫРУ НЫСАНЫ

- 2.1. Осы Қағидалар бойынша сақтандыру нысаны Сақтанушының (Сақтандырылған тұлғаның) Сақтандыру шартында және Сақтанушы таңдаған Сақтандыру бағдарламасына сәйкес медициналық және сервистік қызметтерді алуға жұмсаған шығыстарына байланысты Сақтанушының (Сақтандырылған тұлғаның) мүліктік мүдделері болады, ол Сақтандыру шартында көрсетілген сақтандыру аумағында болған кезеңде өткір кенеттен сырқаттану немесе жазатайым оқиға салдарынан туындаған.

3. САҚТАНДЫРУ СУБЪЕКТІЛЕРІ

- 3.1. Қазақстан Республикасының әрекетке қабілетті кәмелетке толған азаматтары, Қазақстан Республикасының аумағында тұрақты тұратын шетелдік азаматтар, сондай-ақ Қазақстан Республикасында тұруға ықтиярхаты бар адамдар және кез келген ұйымдық-құқықтық нысандағы заңды тұлғалар Сақтанушы бола алады.
- 3.2. Егер Сақтанушы жеке тұлға болса, 3.5-тармақшаның талаптарын ескеріп, бір уақытта Сақтандырылған тұлға бола алады. 3.4. бұл ретте ол Сақтандырылған тұлға бағанында көрсетіледі. Егер ол Сақтандырылған тұлғалар тізімінде көрсетілмесе, онда Сақтанушы тек Сақтанушы болып қалады.
- 3.3. Сақтанушы Сақтандыру шартында Сақтандырылған тұлға ретінде басқа тұлғаны белгілей алады. Сақтандыру шарты бір Сақтандырылған тұлғаның пайдасына (жеке шарт) және бірнеше Сақтандырылған тұлғалардың (ұжымдық шарт) пайдасына жасалуы мүмкін.
- 3.4. Қазақстан Республикасының азаматтары, Қазақстан Республикасының аумағында тұрақты тұратын шетел азаматтары, сондай-ақ Қазақстан Республикасында тұруға ықтиярхаты бар адамдар Сақтандырылған тұлғалар бола алады.
- 3.5. Жоспарлы емдеу немесе оңалту мақсатында жасы 90 жастан асқан жеке тұлғалар, Қазақстан Республикасынан тыс жерлерге тұрақты тұруға кететін тұлғалар сақтандыруға қабылданбайды. Мұндай тұлғаларға сақтандыру төлемдері төленбейді.

4. ҰҒЫМДАР МЕН МЕДИЦИНАЛЫҚ КӨРСЕТІМДЕРДІ АНЫҚТАУ

- 4.1 Медициналық көрсетімдер – сақтандыру бағдарламасына сәйкес Сақтандырылған тұлғаның жүгінуіне себеп болған кенеттен ауруды диагностикалау және емдеу үшін медициналық қызметтерді және/немесе дәрі-дәрмектерді алудың объективті себептері мен шарттары.
- 4.2 Медициналық қызметтер мен дәрі-дәрмектер, егер бұл медициналық қызметтер мен дәрі-дәрмектер медициналық қоғамдастықта жалпыға бірдей танылған болса, Сақтандырылған тұлғаның ауруын диагностикалау және емдеу үшін қажет және жеткілікті болса, медициналық көрсетілімдерге сәйкес тағайындалған болып саналады.
- 4.3 Егер осы медициналық қызметтер мен дәрі-дәрмектер денсаулығының кенеттен нашарлауы немесе жарақаттануы кезінде көмек көрсету мақсатында нақты Сақтандырылған тұлғаны диагностикалау және емдеу үшін тағайындалмаған болса, медициналық қызметтер мен дәрі-дәрмектер медициналық көрсетілімдерге сәйкес тағайындалған болып саналмайды.
- 4.4 Шұғыл көрсеткіштер бойынша стационарлық емдеуді ұйымдастыру кезінде медициналық мекемені таңдауды компанияның немесе Сақтандырушының Ассистанс жұмыскері жүзеге асырады.

4.5 Шұғыл көрсетімдер бойынша стационарлық емдеу курсы барысында Сақтандырушы Сақтандырылған тұлғаны ауруханаға жатқызу себебіне (негізгі ауруға) байланысты диагностика мен емдеу өтеледі.

5. САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙЫ. САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙЛАРЫНЫҢ ТІЗБЕСІ

5.1. Сақтандыру жағдайы сақтандыру қорғанысының қолданылу мерзімі ішінде және сақтандыру аумағында орын алған және нәтижесінде Сақтандырылған тұлғаның өміріне және/немесе денсаулығына зиян келтірілген кенеттен, тосыннан болған және күтпеген ауру және/немесе жазатайым оқиға болады:

- 1) шұғыл медициналық көмек, соның ішінде дәрігерлердің келуі және кеңес беруі, медициналық тексерулер;
- 2) дәрігер тағайындаған медикаменттерге шығындар - белгіленген сақтандыру бағдарламасы лимитіне сәйкес;
- 3) шұғыл стационарлық көмекті ұйымдастыру және көрсету бойынша шығыстар;
- 4) стоматологиялық көмекке жұмсалатын шығындар, сақтандыру бағдарламасында белгіленген лимитке сәйкес - тістің және/немесе оның айналасындағы ауыз қуысының тіндерінің жедел қабынуынан туындаған өткір тіс ауруы немесе жазатайым оқиғадан туындаған тіс-жақ жарақаты;
- 5) медициналық-көліктік көмек көрсетуге байланысты шығыстар, атап айтқанда Сақтандырылған тұлғаны жедел жәрдем машинасымен оқиға орнынан/сақтандыру жағдайы басталған жерден сақтандыру аумағындағы ауруханаға медициналық тасымалдау;
- 6) Сақтандырылған тұлғаны Ассистанс ұйымдастырған Қазақстан Республикасына медициналық көшіру шығындары, егер:
 - стационарда болу бойынша шығыстар Сақтандырылған тұлғаның болжамды медициналық шығыстардың құны мен сақтандыру шартында белгіленген лимит сомасы арасындағы айырманы төлеуден бас тартқан жағдайда Сақтандыру шартында белгіленген лимиттен асып кетуі мүмкін;
 - уақытша болу елінде талап етілетін медициналық көмекті Сақтандырылған тұлғаға көрсету мүмкіндігі жоқ. Медициналық эвакуация оның қажеттілігі жергілікті емдеуші дәрігердің құжаттары негізінде Сақтандырушы дәрігердің қорытындысында расталған жағдайларда және медициналық қарсы көрсетімдер болмаған кезде ғана жүзеге асырылады;
 - ауруханаға жатқызу себебінен ұзақ емдеу керек (2 (екі) аптадан ұзақ).
- 7) қайтыс болған Сақтандырылған тұлғаның мәйітін репатриациялау шығындары Сақтандырылған тұлғаның бағдарламасы бойынша сақтандыру сомасы шегінде тұрақты тұратын елдің халықаралық портына дейін мәйітті әуе тасымалдаушының тасымалдайтын нақты құны мөлшерінде өтеледі, атап айтқанда:
 - құжаттарды құқықтық рәсімдеу және мәйітті сою шығындары, халықаралық тасымалдау үшін талап етілетін табыт;
 - Сақтандырылған тұлғаның тұрақты тұратын елінің халықаралық әуежайына дейін мәйітті (сүйектерді) тасымалдау.
- 8) ересек Сақтандырылған тұлға ауруханаға жатқызылған немесе қайтыс болған жағдайда, 16 жасқа толмаған Сақтандырылған балаларды Қазақстан Республикасына қайтару шығындары, атап айтқанда Ассистанс ұйымдастырған ұшу шығындары;

- 9) жоғалған багажды іздеу және қайтаруға көмектесуді ұйымдастырумен байланысты шығындар;
- 10) сақтандыру қорғанысы қолданылатын кезеңде Covid 19 коронавирустық инфекциясының алғаш рет диагностикаланған симптомдық ауруын стационарлық емдеуді ұйымдастыру және көрсету шығындары. Ауру азаматтың барған елінің емдеу хаттамасына сәйкес вирустық инфекцияның шағымдары мен клиникалық көріністері болған кезде симптомдық болып саналады.

5.2 Сақтандырушы өтейтін жағдайлар мен аурулардың тізбесі:

- 1) ессіз жай-күй;
- 2) айқын қан жоғалтумен ілесетін сыртқы қан ағуы;
- 3) ішкі қан кетулер және мүшелерге қан кетулер;
- 4) күйіктер мен үсіктер;
- 5) ағзаның анатомиялық тұтастығының бұзылуы;
- 6) жәндіктердің, жануарлардың тістеуі;
- 7) жазатайым оқиға нәтижесінде химиялық күйіктер мен улану;
- 8) тағаммен улану;
- 9) аллергиялық әсерлер (Квинке ісігі, Лайел синдромы, Стивенсон-Джонс синдромы);
- 10) сананың жоғалуымен белгісіз генездің құрысуы;
- 11) жіті хирургиялық аурулар;
- 12) жіті бүйрек жеткіліксіздігі;
- 13) жіті бауыр жеткіліксіздігі;
- 14) жіті ми бұзылыстары (инсульттер);
- 15) жіті тыныс жеткіліксіздігі;
- 16) жіті жүрек-қан тамырлары жеткіліксіздігі (инфаркттар);
- 17) гипертониялық криздер;
- 18) кез келген этиологиядағы есеңгіреу.

5.3. Сақтандыру шартымен сақтандыру жағдайларының басқа тізбесі көзделуі мүмкін.

6. САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙЛАРЫНА КІРМЕЙТІН ЖАЙТТАР ЖӘНЕ САҚТАНДЫРУДЫ ШЕКТЕУ. САҚТАНДЫРУШЫНЫ САҚТАНДЫРУ ТӨЛЕМІНЕН БОСАТУ НЕГІЗДЕРІ

6.1 Осы Қағидаларға сәйкес Сақтандырылған тұлғаның шығындары сақтандыру жағдайлары деп танылмайды:

- 1) соғыс, шапқыншылық, шет мемлекеттің дұшпандық әрекеттері, әскери немесе соған ұқсас операциялар (соғыс жарияланғанына немесе жарияланбағанына қарамастан) немесе азаматтық соғыс;
- 2) кез келген түрдегі халықтық толқулар, жаппай тәртіпсіздіктер немесе ереуілдер, халықтың көтерілісіне дейін өсіп жатқан азаматтық тәртіпсіздіктерге, бүлікке, азаматтық толқуға, әскери бүлікке, көтеріліске, әскери басып алуға немесе билік тартып алуға, тәркілеуге, реквизицияға немесе мүлікті мемлекеттендіруге, лаңкестік әрекеттерге;
- 3) ядролық жарылыс, радиация немесе радиоактивті зақым әсері;
- 4) табиғи апаттар, жер сілкінісі, су тасқыны, сел, дауыл;
- 5) техногендік апаттар, зауыттардағы жарылыстар мен улы заттардың ағуы, құбырлардағы жарып өтулер немесе апаттар, зілзалалар, пойыздардың апаттары, кеме апаттары және т. б.;
- 6) қажетті қорғаныс және аса қажетті жағдайда жасалған іс-әрекеттерді қоспағанда, Сақтанушының (Сақтандырылған тұлғаның/Пайда алушының) сақтандыру оқиғасын тудыруға бағытталған не болмаса оның орын алуына себептесетін қасақана әрекеттері;

- 7) заңнамалық актілерде белгіленген тәртіппен сақтандыру жағдайымен себептік байланыста болатын Сақтанушының (Сақтандырылған тұлғаның/Пайда алушының) қасақана қылмыс немесе әкімшілік құқық бұзушылықтар деп танылған іс-әрекеттері;
 - 8) сақтандыру бағдарламасында көзделмеген тәуекелдер;
 - 9) егер Сақтандыру шартында Сақтанушы көрсеткен сапардың мақсаты Сақтандырылған тұлғаның сапарының нақты мақсатына сәйкес келмесе;
 - 10) Сақтандырылған тұлғаны өз қалауы/тілегі бойынша немесе дәрігерлердің нұсқамасы негізінде, бірақ Сақтанушы (Сақтандырылған тұлға, Пайда алушы) не Ассистанстың қатысуынсыз және/немесе Сақтандырушымен жазбаша келісімінсіз кез келген басқа тұлғалар дербес ұйымдастырған көшіру/репатриациялау;
 - 11) қайтыс болған ересек Сақтандырылған тұлғаның балаларын, жақын туыстарын не Ассистанстың қатысуынсыз және/немесе Сақтандырушымен жазбаша келісімінсіз кез келген басқа тұлғаларды қайтаруды дербес ұйымдастыру.
- 6.2 Сақтандырудағы шектеу 90 жастан асқан адамдарға қатысты.
- 6.3 **Сақтандырушының сақтандыру төлемін төлеуден бас тартуына мыналар да негіз болуы мүмкін:**
- 1) Сақтанушының Сақтандырушыға сақтандыру нысаны, сақтандыру тәуекелі, сақтандыру жағдайы мен оның салдары туралы көрінеу жалған мәліметтерді беруі;
 - 2) Сақтанушының сақтандыру оқиғасынан келтірілген залалдарды азайту шараларын қасақана қолданбауы;
 - 3) Сақтанушының залалды келтіруге кінәлі тұлғадан мүлктік сақтандыру бойынша залалдың тиісті өтемін алуы;
 - 4) Сақтанушының Сақтандырушыға сақтандыру жағдайының туындау мән-жайларын тергеуге және келтірілген залалдың мөлшерін анықтауға кедергі келтіруі;
 - 5) Сақтандырушыға сақтандыру жағдайының басталғаны туралы хабарламау немесе уақтылы хабарламау;
 - 6) Сақтандырылған тұлғаның (Пайда алушының) алкогольдік, уытты немесе есірткілік мас күйінде жасалған немесе күшті әсер ететін дәрілік немесе психотроптық құралдардың әсеріндегі іс-әрекеттері;
 - 7) Сақтанушының сақтандыру жағдайының орын алуына жауапты тұлғаға өзінің талап қою құқығынан бас тартуы, сондай-ақ Сақтандырушыға талап қою құқығының өтуі үшін қажетті құжаттарды Сақтандырушыға беруден бас тартуы. Егер сақтандыру өтемі төленген болса, Сақтандырушы оны толық немесе ішінара қайтаруды талап етуге құқылы;
 - 8) осы Қағидалармен және Сақтандыру шартымен қарастырылған басқа жағдайлар.
- 6.4 **Сақтандырушы келесі жағдайда сақтандыру төлемін төлемейді:**
- 1) Сақтанушының (Сақтандырылған тұлғаның, Пайда алушының) жанама коммерциялық шығындары, жоғалған пайда түріндегі шығындар (айыппұлдар, тұрақсыздық айыбы, өсімпұл), шығындар;
 - 2) моральдық зиян;
 - 3) Сақтандырылған тұлғаға ауруханада жоғары жайлылық жағдайларын ұсыну - жеке палата және люкс-палата, телефон, теледидар, кондиционер, шаштараз, уқалаушы, косметолог қызметтері, аудармашы қызметтері, палатада қызмет көрсету, еріп жүретін адамның болуы (палатада 3 жасқа дейінгі баламен болған жағдайларды қоспағанда);
 - 4) Сақтандырылған тұлғаға шұғыл медициналық көмек көрсетуге арналған шығыстар уақытша болатын елдің қолданыстағы заңнамасына сәйкес

Сақтандырылған тұлғаға қатысты әкімшілік жазаға немесе қылмыстық қудалауға әкеп соқтырған құқыққа қарсы іс-қимыл жасауға немесе жасауға тырысуға байланысты, қажетті қорғаныс шегінен асып кету жағдайларын қысқарту;

- 5) сот шығындары;
- 6) Сақтандырылған тұлғаның медициналық мекемеден сақтандыру аумағында уақытша тұратын жеріне дейін жедел медициналық жәрдем көлігімен сапардан басқа жол жүруіне арналған кез келген көлік шығыстары.

6.5 Сақтандырушы келесі жағдайларда сақтандыру төлемін төлемейді:

- 1) шұғыл медициналық көмекке жатпайтын және шұғыл жүгінген кезде емдеуші дәрігер тағайындамаған медициналық қызметтер көрсету;
- 2) созылмалы аурулардың өршуі/асқынуы жарақаттың немесе сақтандыру жағдайы деп танылған өзге де оқиғаның салдары болған жағдайларды қоспағанда, Сақтандырылған тұлғаның өміріне тікелей қауіп төндіретін жағдайларды қоспағанда, созылмалы аурулардың және олардың салдарларының, асқынуларының, сондай-ақ өршуінің салдары болады. Егер Сақтандырылған тұлға уақытша болатын елде медициналық көмек көрсеткен дәрігер белгілеген диагнозға дау айтса, онда ол Сақтандырушының жолдамасы бойынша Қазақстан Республикасының аумағында медициналық куәландырудан өтуге міндетті;
- 3) онкологиялық ауруларды (қатерсіз және қатерлі), олардың асқынулары мен өршуін, сондай-ақ оларды анықтау мерзімдеріне қарамастан диагностикалауды;
- 4) сақтандыру шартының қолданысы басталғанға дейінгі соңғы 6 ай ішінде емдеуді талап ететін ауруларды, сондай-ақ Сақтандырылған тұлғаның сапар басталған күні болған ауруларды, осы ауруды шұғыл немесе терапиялық емдегеннен кейінгі кезеңде туындаған салдарды (асқынуларды);
- 5) Сақтандырылған тұлғаның толық сауығып кетпеу жай-күйі немесе оның шетелге кеткенге дейін емделу процесінде болуы, оның ішінде хирургиялық араласудан кейінгі жай-күйі;
- 6) профилактикалық вакцинацияларды және медициналық тексерулерді жүргізу;
- 7) психикалық аурулар, депрессия, психологтың қызметтері;
- 8) медициналық түзету техникасын таңдау және сатып алу: көзілдірік, контактілі линзалар, есту аппараттары, ілеспе медициналық тауарлар: мүгедектер арбалары, бандаждар мен балдақтар, протездер және т. б.;
- 9) косметикалық, пластикалық және реконструктивті-қалпына келтіру хирургиясының кез келген түрі, теріні трансплантациялау немесе қан тамырларының қызметін қалпына келтіру (күйік) қажет болған кезде сақтандыру жағдайы ретінде танылған оқиға нәтижесінде ағзаның анатомиялық тұтастығының бұзылуына әкелген оқиғаны қоспағанда;
- 10) күн сәулесінің салдарын, күнге күйіп қалуды емдеу;
- 11) АИТВ-инфекциясы, ЖИТС, жыныстық жолмен берілетін аурулар (ЖЖБИ, урогенитальды инфекциялар, соның ішінде олардың диагностикасы мен тексерілуі);
- 12) шипажайларда, ауруханаларда, демалыс үйлерінде және медициналық немесе шипажайлық-курорттық үлгідегі басқа да ұйымдарда емдеу, қамқоршылық күтім;
- 13) жүктіліктің, босанудың, жүктіліктің кез келген асқынуларының, сондай-ақ түсік түсірудің, оның ішінде 12 аптаға дейінгі мерзімдегі түсіктерді қоспағанда, өздігінен түсік тастаудың жай-күйі;
- 14) кез келген протездеу, имплантация, оның ішінде көз және стоматологиялық;

- 15) алдын ала вакцинациялаумен алдын алуға болатын және (немесе) Сақтандырылған тұлғаның тасымалдаушымен байланыста болғаннан кейін профилактикалық карантиндік іс-шараларды бұзуының салдары болатын жұқпалы аурулар;
 - 16) сервистік компания дәрігерлерінің (Сақтандырушы өкілінің) пікірі бойынша қажеттілік пен жеткіліктілік шегінен асатын медициналық препараттарды тексеру, талдау, қабылдау;
 - 17) медициналық тұрғыдан өмірлік маңызы жоқ қызметтерді ұсынуға байланысты шығыстар;
 - 18) тістерді стоматологиялық емдеу (пломбаларды ауыстыру, косметология, ағарту, протездеу, винирлер), жіті тіс ауруы кезіндегі шұғыл көмекті қоспағанда;
 - 19) өз-өзіне қол жұмсау немесе өзін-өзі өлтіруге тырысу, Сақтандырылған тұлғаның өз денсаулығына зиян келтіру;
 - 20) сақтандыру аумағында алынған медициналық қызметтер үшін сақтандыру төлемін алу мақсатында Сақтандырылған тұлғаларға өз денсаулығына қасақана зиян келтіру;
 - 21) жасанды ұрықтандыру, бедеулікті емдеу немесе мерзімінен бұрын ұрықталудың алдын алу;
 - 22) жүргізуші куәлігі жоқ немесе мас күйдегі не есірткінің, психотропты заттардың және ұйқышылдықты, бағдардың бұзылуын, зейін қоюдың бұзылуын тудыратын десенсбилизациялайтын (седативті) заттардың әсеріндегі адамның көлік құралын басқаруы;
 - 23) Сақтандырылған тұлғаның туысының өзін-өзі емдеуі, емдеуді тағайындауы және өткізуі;
 - 24) егер олар Сақтандырушы уәкілеттік бермеген дәрігердің әрекетінен туындаған аурулар болса;
 - 25) Сақтандырылған тұлғаның сақтандыру жағдайы бойынша жүгінуіне байланысты алған дәрігердің нұсқамаларын орындаудан ерікті түрде бас тартуы және мұндай бас тартудың барлық салдары;
 - 26) келесі әдістермен емдеу және диагностикалау: иридодиагностика, аурикулодиагностика, жарық диагностикасы, құрғақ және су астында сүзінділер, флотинг-ванналар, қанның ультракүлгін сәулеленуі (УКС), аутогемотерапия, вакуумды терапия, мануалды терапия, шөппен емдеу, барокамерада емдеу, еңбек терапиясы, Фолль бойынша зерттеу, инфрадыбыстық терапия (ИФС), биорезонансты терапия, инемен рефлексті терапия, судағы ем-шаралар; бальнеология; балшықпен емдеу және т. б.;
 - 27) сақтандыру жағдайы Сақтандыру шартының әрекеті кезінде туындаса да, медициналық және/немесе басқа шығындарды Сақтандырылған тұлға өзі көтерген.
- 6.6 Сақтандырылған тұлғаның кәсіби немесе әуесқой спорттың кез келген түрімен, белсенді демалыс түрімен айналысуы, спорт элементтері бар іс-шараларға/ойын-сауықтарға қатысуы, дельтапланеризммен, парашют спортымен, авиациялық спорт/ойын-сауық түрлерімен, альпинизммен/жарға өрмелеумен, спелеологиямен, тыныс алу аппараттарын пайдалана отырып, су астында жүзумен, тау шаңғысында спорт/ойын-сауық түрімен, серфингпен, аңшылықпен, салт жүріспен, велосипед, мотоцикл, мопер және/немесе скутер (су мотоциклін) мініп жүрумен айналысуы салдарынан болатын шығыстары сақтандыру жағдайына жатпайды және өтелмейді.
- 6.7 Белсенді демалыс түрлерімен, кәсіптік спортпен шұғылдану салдарынан Сақтандырылған тұлғаның шығындары сақтандыру жағдайына кірмейді және өтелмейді. Бұл ерекшелік осы тәуекелдерді жаппайтын бағдарламаға қолданылмайды.

6.8 Осы Қағидалардың шарттарына сәйкес Сақтандырылған тұлғаның сервистік компанияға/Ассистансқа көрсетілетін қызметтерге жүгінуіне байланысты оқиғалар **сақтандыру жағдайлары деп танылмайды:**

- 1) сақтандыру кезеңі басталғанға дейін немесе сақтандыру кезеңі аяқталғанға дейін туындаған аурулар және олардың салдары;
- 2) егер сақтандыру шартын жасасу сәтінде Сақтандырылған тұлға ауруханаға жатқызылған болса немесе сақтандыру аумағында болса;
- 3) Сақтандырылған тұлғаның өміріне тікелей қауіп төндіретін кенеттен өршуді қоспағанда, кез келген созылмалы аурулар және олардың салдары мен асқынулары;
- 4) алкогольизм, нашақорлық, уытқұмарлық, психотроптық препараттарды қабылдау;
- 5) паразиттік және жұқпалы аурулар (гельминтоздар): аскаридоз, лямблиоз, анкилостомидоз, описторхоз, цестодоздар;
- 6) қатерсіз өсінділер (аденома, миома, мастопатия және т. б.) және гиперпластикалық процестер (жатыр мойны эрозиясы, эндометриоз және т. б.);
- 7) туа біткен аурулар (оның ішінде ақаулар мен даму ауытқулары);
- 8) тері аурулары (псориаз, экзема, қыналардың барлық түрлері, микоздар, алопециялар, витилиго, қышыма және т. б.);
- 9) цитомегаловирустық және герпестік инфекция, зең аурулары;
- 10) Крон ауруы, гепатиттер, бауыр циррозы, спецификалық емес ойық жаралы колит, дисбактериоздар, целиакия, аш ішек пен асқазанның ойық жарасы;
- 11) дене мүсінінің бұзылуын диагностикалау және емдеу: сколиоздар, кифоздар, лордоздар, майтабан;
- 12) қан тамырлары ауруы (облитерантты эндартериит, атеросклероз, аневризма, тамырлардың варикожды кеңеюі, тромбофлебиттер; Такаясу ауруы (спецификалық емес аортоартериит), Бюргер ауруы (облитерантты тромбангиит), варикоцеле, тік ішектің варикожды кеңеюі-геморрой);
- 13) көз аурулары: миопия, астигматизм, катаракта, глаукома, ретинопатиялар, аккомодацияның спазмы, торлы қабықтың бөлінуі түріндегі көз жарақатының қашықтағы салдары, қабақты уқалау және көз алмасының биостимуляциясы қызметтері. Көзді хирургиялық түзетумен, оның ішінде лазерді қолданумен байланысты шығындар, офтальмологияда аппараттық-бағдарламалық кешендерді пайдаланумен байланысты манипуляциялар;
- 14) оталар, косметологиялық емдеу және сыртқы келбеттегі кемшіліктерді немесе денедегі кемшіліктерді жоюмен байланысты басқа емдеу түрлері, жынысты хирургиялық өзгерту, салмақты түзету және т.б. Сақтандыру шартының әрекет ету кезеңінде туындаған оқиғаның салдарынан күйіктерді емдеу кезінде өткізілетін тері пластикасы бұған кірмейді;
- 15) тамақтану бұзылыстары мен зат алмасудың бұзылуын диагностикалау және емдеу: семіздік, несеп қышқылды диатез, подагра, дистрофия және т. б.;
- 16) эндокриндік ауруларды диагностикалау және емдеу; қант диабеті, қалқанша безінің аурулары және олардың салдары;
- 17) жүйелік аурулар (ЖҚЖ, түйіндік периартерит, жүйелік склеродерма, Бехтерев ауруы, Шегрен ауруы, Рейтер ауруы, ДОА, дерматомиозит, жүйелік васкулиттер, ревматизм және т. б.), сүйек жүйесінің аурулары (остеопороз, өкше сүйек сүйелі, дисплазиялар және т. б.), аутоиммунды аурулар (АИТ (жемсау), АИГ (гепатит), АИ қан ауруы және т. б.);
- 18) простатиттерді диагностикалау және емдеу;
- 19) бедеулікті, етеккір циклінің бұзылуын, импотенцияны диагностикалау және емдеу, контрацепцияның барлық әдістері, жүктіліктің 12 аптадан асқан кез келген асқынулары;

- 20) трансплантациялау немесе протездеу жөніндегі оталар, оның ішінде эндопротездеу, реконструктивтік оталар, тін мүшелерін трансплантациялау оталары, сондай-ақ осындай оталардың салдары;
 - 21) Сақтандырушы өкілінің келісімінсіз коронарangiография, МРТ/КТ, диагностиканың қымбат және күрделі түрлерін жүргізуге байланысты медициналық шығыстар; сондай-ақ жүрекке хирургиялық араласулар (аортакоронарлық шунттау, стенттеу, жасанды ырғақ жүргізушісін орнату және т. б.);
 - 22) көрінетін тұқым қуалайтын патологияны (ергежейлілік, жедел жыныстық жетілу), тұқым қуалайтын, гендік, хромосомалық ауруларды және туа біткен және жүре пайда болған даму ақауларын, БЦП диагностикалау және емдеу;
 - 23) шұғыл шараларды қажет ететін өткір жағдайларды қоспағанда, аллергиялық созылмалы ауруларды диагностикалау және емдеу;
 - 24) респираторлық аллергоздардың ремиссия кезеңінде қолданылатын терапевтік әдістер (мысалы, спецификалық гипосенсибилизация, гистамин терапиясы және вегетотропты терапия әдістері);
 - 25) гемодиализбен емдеу, плазмфорез және гемосорбция жүргізу, қанның УФО, барокамера, ішекті суару;
 - 26) жасанды ырғақ жүргізушісін орнатуды қоса алғанда, хирургиялық араласуды қажет ететін жүрек, қан тамырлары, жүйке жүйесі ауруларын емдеу;
 - 27) гепатоцеребральды дистрофия (Вильсон-Коновалов ауруы), Альцгеймер ауруы, Паркинсон синдромы, эпилепсия, балалардың церебралды параличі, жарақаттан кейінгі энцефалопатия;
 - 28) дәстүрлі емес диагностикалау және емдеу әдістері: гомеопатия, гирудотерапия, мануалды терапия, рефлексотерапия, фитотерапия және табиғи дәрі-дәрмектермен емдеу;
 - 29) кәсіби аурулар - ағзаға өндірістік ортаның қолайсыз факторларының әсерінен туындаған аурулар;
 - 30) жедел және созылмалы сәуле ауруы;
 - 31) кез келген этиологиядағы және белсенділік дәрежесіндегі созылмалы гепатиттер;
 - 32) егер сақтандыру бағдарламасында өзгеше көзделмесе, қару алып жүруге рұқсат беру, жүргізуші куәлігін алу, сауықтыру мекемелеріне бару, оқу орындарына түсу үшін анықтамаларды ресімдеу, шетелге шығу үшін анықтамаларды ресімдеу мақсатында жүргізілетін медициналық тексеру;
 - 33) Сақтандырылған тұлғаның қандай да бір қызмет түрлерін жүзеге асыру кезінде уақытша болатын елдің заңнамасын сақтамауы;
 - 34) уақытша болатын елде Сақтандырылатын тұлғаларға арнайы рұқсаттар қажет болатын қызмет түрлерін жүргізу;
 - 35) медициналық бұйымдарды (маскалар, ингаляторлар, градусниктер, мақта таңғыштары, лейкопластырь, клизмалар, креслолар, балдақтар, көзілдіріктер, тіс және құлақ протездері т. б.) сатып алу;
 - 36) атипиялық пневмонияны, құс тұмауын емдеу;
 - 37) егер Сақтандыру шартында, сақтандыру бағдарламасында көзделмесе, аурудың көріну белгілері болмай, Covid-19-ға тесттер жүргізуге байланысты шығыстар;
 - 38) қан гормондарының деңгейін анықтау.
- 6.9 Мынадай медициналық препараттарды сатып алу сақтандыру өтеміне енгізілмейді (сақтандыру жағдайы емес) :
- 1) контрацептивті препараттар;
 - 2) дәрумендер (көктамыр ішіне және бұлшықет ішіне қолдануға арналған дәрумендерден басқа);

- 3) туберкулезге қарсы препараттар;
 - 4) биологиялық белсенді қоспалар;
 - 5) гомеопатиялық препараттар;
 - 6) анорексантты құралдар;
 - 7) косметикалық құралдар;
 - 8) биологиялық ынталандырғыштар (мысалы, адамтамыр тұнбасы және т.б.);
 - 9) энзимдер (ас қорыту ферменттерінен басқа);
 - 10) антидепрессанттар, ноотроптар.
- 6.10 Егер Сақтандыру шартының қолданылу мерзімі ішінде Сақтандыру шарты 3.5-тармақта көрсетілгендердің біріне қатысты жасалғаны анықталса, мұндай Сақтандырылған тұлғаға қатысты сақтандыру қорғанысының қолданылуы Сақтандыру шарты жасалған кезден бастап тоқтатылады.

7. САҚТАНДЫРУ СОМАСЫН БЕЛГІЛЕУ ТӘРТІБІ. ФРАНШИЗА

- 7.1. Сақтандыру сомасы – сақтандыру шартында белгіленген ақша сомасы, оның шегінде Сақтандырушы сақтандыру шарты бойынша өз міндеттемелерін орындауға жауапты болады. Сақтандыру сомасы – Сақтандырушының жауапкершілігінің шектік көлемі; кез келген жағдайда әрбір сақтандыру жағдайы бойынша сақтандыру төлемінің шекті мөлшері (жауапкершіліктің шекті көлемі) Сақтандыру шартында белгіленген сақтандыру сомасынан аспайды.
- 7.2. Сақтандыру сомасы тараптардың келісімі бойынша Сақтанушы таңдаған Сақтандырылған тұлғалар санына, Сақтандыру шартында көрсетілген сақтандыру бағдарламасы мен аумағына сүйене отырып белгіленеді. Сақтандыру сомасы сақтандыру мерзімі басталғаннан кейін өзгертіле алмайды. Сақтанушы таңдаған Бағдарламаға байланысты осы Сақтандыру ережелеріне сәйкес қамту түрлері бойынша сублимиттер де қолданылады.
- 7.3. Сақтандыру шартында франшиза көзделуі мүмкін. Франшиза сақтандыру сомасының пайызымен не болмаса абсолют мөлшерде белгіленеді.
- 7.4. Франшизаның түрі мен мөлшері Сақтанушы мен Сақтандырушы арасындағы келісім бойынша белгіленеді және Сақтандыру шартында көрсетіледі.
- 7.5. Франшиза бір сақтандыру жағдайы үшін немесе әрбір сақтандырылған тәуекел үшін белгіленуі мүмкін. Егер бірнеше сақтандыру жағдайлары немесе тәуекелдер орын алса, франшиза сомасы олардың әрқайсысы бойынша залал сомасын есептеу кезінде ескеріледі.

8. САҚТАНДЫРУ СЫЙАҚЫСЫН АНЫҚТАУ ТӘРТІБІ

- 8.1. Сақтандыру шарты бойынша төленуге жататын сақтандыру сыйақысының мөлшері Сақтандырушының ішкі құжаттарында белгіленген тарифтерге сәйкес есептеледі.
- 8.2. Сақтандыру сыйақысы қолма-қол немесе қолма-қол ақшасыз нысанда төленуге жатады:
 - 1) жеке тұлғалар үшін - біржолғы төлеммен;
 - 2) заңды тұлғалар үшін - егер Сақтандыру шартында өзгеше белгіленбесе, сақтандыру қорғау кезеңі 6 айға дейін болса, біржолғы төлеммен.
- 8.3. Сақтандыру сыйақысы (кезекті сақтандыру жарнасы) Сақтандыру шартында көрсетілген мерзімге дейін толық мөлшерде төленбеген жағдайда Сақтандырушы құқылы:
 - 1) кезекті сақтандыру жарнасын төлеу мерзімі өткен күннен кейінгі күннен бастап Сақтандыру шарты бойынша сақтандыру қорғаудың қолданылуын біржақты тәртіппен тоқтату. Бұл ретте Сақтандырушы сақтандыру сыйлықақысы (кезекті сақтандыру жарнасы) төленбеген күнге дейін болған сақтандыру жағдайлары бойынша жауапты болмайды;

- 2) сақтандыру жағдайы басталған кезде:
 - Сервистік компанияның сақтандыру төлемін толық көлемде жүзеге асыруға (бұл ретте Сақтандырушының Сақтанушыдан төлем сомасын, оның ішінде сот тәртібімен қайтаруды талап етуге құқығы бар);
 - егер Сақтанушы сақтандыру жағдайы бойынша шығыстарды өзі жүргізген болса, онда Сақтандырушы сақтандыру сомасының лимиті (егер сақтандыру бағдарламасының лимиттелген қызметі бойынша төлем болса, бағдарлама бойынша сублимит) мөлшерінде дербес төленген шығыстарды өтеуді жүзеге асырады.
- 8.4. Сақтандырушы Қазақстан Республикасы Азаматтық кодексінің 353-бабына сәйкес Сақтанушының ақшалай міндеттемелерін уақтылы орындамағаны үшін тұрақсыздық айыбын төлеуді талап етуге құқылы.

9. САҚТАНДЫРУ ШАРТЫН ЖАСАСУ ТӘРТІБІ.

- 9.1. Сақтандыру шарты жасалады:
 - 1) тараптардың Сақтандыру шартын жасауы арқылы жазбаша нысанда. Сақтандыру шарттары Сақтандыру қағидаларының жекелеген ережелерін өзгертуді, алып тастауды, сондай-ақ Сақтандыру шартын жасасу кезінде айқындалатын қосымша талаптарды көздеуі мүмкін, бұл туралы Шартта тікелей көрсетілуге тиіс.
 - 2) Сақтанушыны осы Қағидаларға қосу және Сақтандырушының Сақтанушыға сақтандыру полисін беруі арқылы жазбаша немесе электрондық нысанда жүзеге асырылады. Сақтандыру шартының және Сақтандыру полисінің нысандары Сақтандырушының ішкі құжаттарымен бекітіледі.
- 9.2. Сақтандыру шартын жасасу үшін сақтанушы сақтандырушыға өзі қол қойған өтініш-сауалнаманы Сақтандырушы белгілеген нысандағы бланкіде ұсынады, онда Сақтанушы өтініш бланкісінің деректемелеріне сәйкес нақты және толық мәліметтерді көрсетуге міндетті. Сақтандыруға өтініш-сауалнама Сақтандыру шартының ажырамас бөлігі болады. Бланк нысаны Сақтандырушының ішкі құжаттарымен бекітіледі.
- 9.3. Сақтанушы өтініште көрінеу жалған мәліметтерді көрсеткен кезде Сақтандырушы сақтандыру жағдайы басталған кезде Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген тәртіппен сақтандыру шартын жарамсыз деп тануға құқылы. Егер Сақтанушы үнсіз қалдырған жағдайлар жоғалып кетсе, Сақтандырушы Сақтандыру шартын жарамсыз деп тануды талап ете алмайды.
- 9.4. Сақтандыру шартын жасасу кезінде Сақтанушы Сақтандырушыға сақтандыру жағдайының туындау ықтималдығын және оның басталуынан (сақтандыру тәуекелінен) болуы мүмкін залалдардың мөлшерін айқындау үшін елеулі маңызы бар белгілі мән-жайларды Сақтандырушыға өтініш-сауалнамада жазбаша хабарлауға міндетті.
- 9.5. Осы Сақтандыру қағидалары – жария құжат және бірінші талап бойынша ұсынылады, олармен танысу фактісін Сақтанушы сақтандыруға арналған өтініш-сауалнамада куәландырады.
- 9.6. Сақтандыру шартында:
 - 1) Сақтанушының тегі, аты, әкесінің аты (егер ол жеке басты куәландыратын құжатта көрсетілсе) және тұрғылықты жері (егер ол жеке тұлға болса) немесе оның атауы, орналасқан жері және банктік деректемелері (егер ол заңды тұлға болса);
 - 2) сақтандыру агентінің тегі, аты, әкесінің аты (егер ол жеке басты куәландыратын құжатта көрсетілсе), байланыс телефон нөмірі және жеке сәйкестендіру нөмірі (егер ол Қазақстан Республикасының резиденті-жеке

- тұлға болса) немесе сақтандыру агентінің атауы, орналасқан жері, байланыс телефон нөмірі және бизнес-сәйкестендіру нөмірі (егер ол Қазақстан Республикасының резиденті-заңды тұлға болса);
- 3) сақтандыру агентіне тиесілі комиссиялық сыйақының болуы немесе болмауын көрсету;
 - 4) сақтандыру нысанын көрсету;
 - 5) сақтандыру жағдайын және оның басталу шарттарын көрсету;
 - 6) сақтандыру сомасының мөлшері, сақтандыру төлемін жүзеге асыру тәртібі мен мерзімдері;
 - 7) сақтандыру сыйақысының мөлшері, сақтандыру сыйақысын төлеу тәртібі мен мерзімдері;
 - 8) Сақтандыру шартының жасалған күні мен қолданылу мерзімі ;
 - 9) Сақтандырылған тұлға және Пайда алушы туралы нұсқаулар;
 - 10) Сақтандыру шартының нөмірі, сериясы;
 - 11) Сақтандыру шартының талаптарына өзгерістер енгізу жағдайлары мен тәртібі;
 - 12) егер бұл өзгерістер Сақтандыру шартының қолданылу кезеңінде сақтандыру тәуекелінің ұлғаюына елеулі әсер етуі мүмкін болса, Сақтанушының шарт жасасу кезінде Сақтандырушыға хабарланған мән-жайларда өзіне белгілі болған елеулі өзгерістер туралы Сақтандырушыға дереу хабарлау міндеті;
 - 13) Сақтанушыны (Сақтандырылған тұлғаны, Пайда алушыны) сақтандыру төлемін жүзеге асыру үшін қажетті жетіспейтін құжаттар туралы хабардар ету мерзімдері;
 - 14) сақтандыру сомасы, сақтандыру төлемі және сақтандыру сыйақысы валютасының түрі;
 - 15) Сақтанушының сәйкестендіру нөмірін, резиденттік белгісін және экономика секторын көрсету;
 - 16) Сақтандырылған тұлғаның (Пайда алушының), егер ол Сақтандыру шарты бойынша Сақтанушы болмаса, Сақтандыру шартында Сақтандырылған тұлға (Пайда алушы) көрсетілген жағдайда, оның сәйкестендіру нөмірін, резиденттік белгісін және экономика секторын көрсету;
 - 17) Сақтандыру шартының қолданылу аумағын көрсету;
 - 18) тараптардың құқықтары, міндеттері және жауапкершілігі;
 - 19) тараптардың қолдары.
- 9.7. Тараптардың келісімі бойынша Сақтандыру шартына өзге де талаптар енгізілуі мүмкін.
- 9.8. Сақтанушыға (Сақтандырылған тұлғаға, Пайда алушыға) Сақтандыру шарты бойынша қызметтерді алу мақсатында Сақтандыру шартын басқа тұлғаларға беруге тыйым салынады. Егер Сақтанушы (Сақтандырылған тұлға, Пайда алушы) осындай мақсатта Сақтандыру шартын басқа тұлғаға бергені анықталса, Сақтандырушы Сақтандыру шартының қолданылуын мерзімінен бұрын тоқтатуға құқылы. Бұл ретте төленген сақтандыру сыйақысы қайтарылмайды
- 9.9. Сақтандыру шарты жоғалған кезде Сақтанушы (Сақтандырылған тұлға) бұл туралы Сақтандырушыға дереу жазбаша хабарлауға тиіс. Жоғалған құжаттар Сақтандырушы Сақтанушыдан (Сақтандырылған тұлғадан) жазбаша хабарлама алған күннен бастап жарамсыз деп танылады және Ассистанс компанияға жүгіну үшін негіз бола алмайды. Сақтандырушы Сақтанушының жазбаша өтініші негізінде Сақтандыру шартының телнұсқасын береді.
- 9.10. Сақтандырушы Сақтандыру шартының жоғалғаны туралы Сақтанушы, Сақтандырылған тұлға Сақтандырушыға уақтылы хабарламаған не хабарламаған жағдайда жоғалған Сақтандыру шарты бойынша өзге тұлғаға сақтандыру төлемін жүзеге асырғаны үшін жауапкершіліктен босатылады.

- 9.11. Сақтандыру шартында көрсетілген мәліметтер өзгерген жағдайда Сақтандыру шарты өзінің қолданылуын тоқтатады, осыған байланысты жаңа мәліметтерді қамтитын жаңа Сақтандыру шарты жасалады.

10. САҚТАНДЫРУ ШАРТЫНЫҢ ҚОЛДАНЫЛУ МЕРЗІМІ МЕН ОРНЫ

- 10.1. Сақтандыру шарты бір нақты сапарға (саяхат, жорық, экскурсия, іссапар, оқу және т. б.) жасалады. Сақтандырылған тұлғаның белгілі бір кезең ішінде бірнеше рет сапарларын қоспағанда, оның ұзақтығы кезеңінде уақытша болатын елге Сақтандырылған тұлғаның келуі. Егер Сақтандырылған тұлға бірден бірнеше елге барса, аталған аумақтарда болудың әртүрлі мерзімдерін ескере отырып, сақтандырудың әртүрлі аумақтарына Сақтандыру шарттары жазылады.
- 10.2. Егер Сақтандыру шарты Сақтандырылған тұлғаның шетелге бірнеше рет (Сақтандыру шартының қолданылу мерзімі кезеңінде екі және одан да көп рет) сапарын көздесе, онда ол белгілі бір кезеңге (күнтізбелік бір жылдан аспайтын) жасалады және сақтандыру қорғанысы Сақтандырылған тұлғаның сақтандыру аумағында нақты болу мерзімі ішінде қолданылады.
- 10.3. Сақтандыру шарты қолданылатын күндердің нақты саны Сақтандыру шартында көрсетіледі.
- 10.4. Сақтандыру қорғанысының қолданылуы Сақтандырылған тұлғаның Сақтандыру шартында көрсетілген мемлекет шекарасын кесіп өткен сәттен басталады (сақтандыру аумағына кіру төлқұжаттағы шекара қызметтерінің белгісімен расталады), бірақ Сақтандыру шартында көрсетілген сақтандыру кезеңі басталғаннан ерте емес және Сақтандырылған тұлғаның шекараны кесіп өткен күннен кейінгі күннен кешіктірмей тоқтатылады:
- 1) Сақтандырылған тұлға уақытша болатын елдің (демалыс елінің) шекарасын кесіп өткен сәтте (сақтандыру аумағынан тыс жерге шығу);
 - 2) Сақтандырылған тұлғаның тұрған жеріне қарамастан, Сақтандыру шартында сақтандыру қорғанысының қолданылуының соңғы күні ретінде көрсетілген күнгі сағат 24.00-де.
- 10.5. Осы Қағидаларға сәйкес Сақтандыру шартының күші тек Сақтандыру шартында көрсетілген аумаққа ғана қолданылады.

11. ТАРАПТАРДЫҢ ҚҰҚЫҚТАРЫ МЕН МІНДЕТТЕРІ

11.1. Сақтанушының құқықтары:

- 1) Сақтандырушыдан оның төлем қабілеттілігі және қаржылық тұрақтылығы туралы ақпаратты талап ету;
- 2) Сақтандыру шарты жоғалған жағдайда оның телнұсқасын алу;
- 3) таңдалған сақтандыру бағдарламасына сәйкес Сақтандырылған тұлғаға қызмет көрсетуді талап ету. Мұндай қызметтер ұсынылмаған жағдайда Сақтандырылған тұлға бұл туралы Сақтандырушыға дереу хабарлауға тиіс;
- 4) осы Қағидаларда белгіленген тәртіппен Сақтандыру шартын мерзімінен бұрын бұзу;
- 5) егер Сақтандыру шарты бойынша Пайда алушы болса, сақтандыру жағдайы басталған кезде сақтандыру төлемін алу;
- 6) Сақтандыру шартында және Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген басқа да әрекеттерді жасау.

11.2. Сақтанушының міндеттері:

- 1) Сақтандыру шартын жасаған кезде Сақтандырушыға сақтандыру тәуекелін бағалау және Сақтандырушы Сақтандыру шартын жасау туралы шешім шығару үшін елеулі маңызы бар өзіне белгілі барлық мән-жайлар туралы хабарлау;

- 2) Сақтандыру шартында белгіленген мөлшерде, тәртіппен және мерзімде сақтандыру сыйақыларын төлеу;
- 3) Сақтандырушыға сақтандыру жағдайының басталғаны туралы хабарлау; Сақтандырушыға сақтандыру жағдайының себептері, барысы мен салдары, келтірілген залалдың сипаты мен мөлшері туралы соттауға мүмкіндік беретін барлық қолда бар ақпаратты беру;
- 4) сақтандыру жағдайының басталуы салдары болуы мүмкін кез келген сақтандыру оқиғасы кезінде ол басталған сәттен бастап дереу, бірақ 24 сағаттан кешіктірмей Ассистанс компанияға немесе Сақтандырушыға хабарласу;
- 5) осы Қағидалардың талаптарын, Сақтандыру шартының талаптарын, медициналық көмек көрсету барысында алынған емдеуші дәрігердің нұсқамаларын, медициналық мекеме белгілеген тәртіпті сақтау;
- 6) Сақтандырылған тұлғалардың назарына сақтандыру шарттарын жеткізу;
- 7) Сақтандырушы талап еткен жағдайда Сақтандырылған тұлғаның іс жүзіндегі денсаулық жағдайын бағалау үшін оның тексерісін қамтамасыз ету;
- 8) сақтандыру жағдайынан болатын залалдарды азайту үшін шаралар қолдану;
- 9) сақтандыру жағдайының басталуына жауапты тұлғаға талап ету құқығын Сақтандырушыға көшуді қамтамасыз ету;
- 10) Сақтандырушы сұратқан, Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарын орындау үшін қажет барлық құжаттар мен мәліметтерді ұсыну;
- 11) Сақтандырушыға сақтандыру тәуекелінің жағдайы туралы хабарлау;
- 12) Сақтандыру шартында және Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген басқа да әрекеттерді жасау.

11.3. Сақтандырушының құқықтары:

- 1) Сақтанушының (Сақтандырылған тұлғаның, Пайда алушының) берген ақпараты мен құжаттарын, сондай-ақ Сақтанушының (Сақтандырылған тұлғаның, Пайда алушының) Сақтандыру шартының талаптары мен шарттарын орындауын тексеру;
- 2) сақтандыру жағдайының белгілері бар оқиғаның себептері мен мән-жайларын өз бетінше анықтау, оның ішінде құзыретті органдарға сұрау салулар жіберу;
- 3) Сақтанушыдан (Сақтандырылған тұлғадан, Пайда алушыдан) сақтандыру жағдайының фактісін, оның туындау мән-жайларын анықтау үшін қажетті ақпаратты талап ету;
- 4) Сақтандырылған тұлғаның денсаулығының нақты жай-күйін бағалау үшін тексеру жүргізу;
- 5) Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарын сақтау мақсатында Сақтандыру шартының аясында ақшамен және (немесе) өзге мүлікпен операциялардың жүргізілуін тоқтата тұру/бас тарту;
- 6) Сақтандыру шартында және Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген басқа да әрекеттерді жасау.

11.4. Сақтандырушының міндеттері:

- 1) Сақтанушыны (Сақтандырылған тұлғаны) Сақтандыру қағидаларымен таныстыру және оның талабы бойынша қағидалардың көшірмесін ұсыну (жіберу);
- 2) сақтандыру жағдайы басталған кезде, Сақтандыру шартында белгіленген мөлшерде, тәртіппен және мерзімде сақтандыру төлемін төлеу;
- 3) Сақтанушыға (Сақтандырылған тұлғаға) сақтандыру жағдайы кезінде шығындарды азайту үшін жұмсаған шығыстарын өтеу;
- 4) сақтандыру құпиясын қамтамасыз ету;
- 5) Сақтандыру шартының талаптарына сәйкес көрсетілетін қызметтердің көлемін, мерзімдерін және санын бақылау;

- б) өткізуден бас тарту және Сақтанушының (Сақтандырылған тұлға, Пайда алушы) ақшамен операцияларын тоқтата тұру, сондай-ақ Қазақстан Республикасының 28.08.2009 ж. № 191-IV «Қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыруға (жылыстатуға) және терроризмді қаржыландыруға қарсы іс-қимыл туралы» Заңының 13-бабына сәйкес Сақтанушымен іскерлік қарым-қатынас орнатудан бас тарту;
 - 7) Сақтандыру шартында және Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген басқа да әрекеттерді жасау.
- 11.5. Осы бөлімнің тараптарының құқықтары мен міндеттерінің тізбесі толық емес, Тараптардың жекелеген міндеттері осы Қағидалардың басқа бөлімдерінде, сондай-ақ Сақтандыру шартында көзделген.

12. САҚТАНДЫРУ ШАРТЫНЫҢ ҚОЛДАНЫЛУ КЕЗЕҢІНДЕ САҚТАНДЫРУ ТӘУЕКЕЛІНІҢ АРТУ САЛДАРЫ

- 12.1. Сақтандыру шартының қолданылу кезеңінде Сақтанушы (Сақтандырылған тұлға), егер бұл өзгерістер сақтандыру тәуекелінің ұлғаюына елеулі әсер етуі мүмкін болса, Сақтандыру шартын жасасу кезінде Сақтандырушыға хабарланған мән-жайларда өзіне белгілі болған елеулі өзгерістер туралы Сақтандырушыға 3 (үш) жұмыс күнінен кешіктірмей дереу хабарлауға міндетті.
- 12.2. Кез келген жағдайда келесі өзгерістер маңызды деп танылады:
 - 1) сақтандыру аумағын өзгерту;
 - 2) болу мерзімін өзгерту;
 - 3) сапар мақсаттарын өзгерту.
 - 4) кететіндер санының өзгеруі;
- 12.3. Сақтандыру тәуекелінің ұлғаюына әкеп соғатын мән-жайлар туралы хабардар етілген Сақтандырушы Сақтандыру шартының талаптарын өзгертуді және сақтандыру тәуекелінің ұлғаюына пропорционалды түрде қосымша сақтандыру сыйақысын төлеуді талап етуге құқылы.
- 12.4. Егер Сақтанушы (Сақтандырылған тұлға) Сақтандыру шартының талаптарын және/немесе сақтандыру сыйақысын қосымша төлеуді өзгертуге қарсылық білдірсе, Сақтандырушы Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес Сақтандыру шартын бұзуды талап етуге құқылы.
- 12.5. Сақтанушы (Сақтандырылған тұлға) осы Қағидалардың 12.2-тармағының талаптарын орындамаған кезде Сақтандырушы сақтандыру төлемін жүзеге асырудан бас тартуға құқылы
- 12.6. Егер сақтандыру тәуекелінің артуына әкелетін мән-жайлар жойылса, Сақтандырушы Сақтандыру шартын бұзуды талап етуге құқылы болмайды.

13. САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙЫ ТУЫНДАҒАН КЕЗДЕГІ САҚТАНУШЫНЫҢ (САҚТАНДЫРЫЛҒАН ТҰЛҒАНЫҢ) ӘРЕКЕТТЕРІ

- 13.1. Сақтандыру жағдайының орын алғанын, сондай-ақ одан келтірілген залалды дәлелдеу Сақтанушының Сақтандырылған тұлғаның, Пайда алушының міндетіне кіреді.
- 13.2. Сақтандыру жағдайының белгілері бар және/немесе оның салдары сақтандыру жағдайының басталуы болуы мүмкін кез келген оқиға басталған кезде, яғни Сақтандыру шартында көрсетілген медициналық немесе өзге де қызметке жүгінгенге дейін Сақтандырылған тұлға (пайда алушы) не өзге де мүдделі тұлға дереу, бірақ ол басталған сәттен бастап 24 сағаттан кешіктірмей Сақтандыру шартында көрсетілген телефондар бойынша Сервистік компанияға хабарласуға және мыналарды хабарлауға міндетті:
 - 1) тегі, аты, Сақтандыру шартының нөмірі және қолданылу мерзімі;

- 2) Сақтандырылған тұлғаның орналасқан жері, байланыс телефондары;
 - 3) не болғанын, бұзылулардың сипаттамасы мен Сақтандырылған тұлғаның жағдайын және оған қандай медициналық көмек қажет екенін қысқаша сипаттаңыз.
- 13.3. Ассистанс компаниялардан нұсқауларды алғаннан кейін, Сақтандырылған тұлға алынған нұсқауларға сәйкес қатаң түрде әрекет етуі керек.
- 13.4. Сақтандыру шартында көзделген сақтандыру жағдайы басталған кезде Сервистік компания Сақтандырушының атынан Сақтандырылған тұлғаға таңдалған санат көлемінде және Сақтандыру шартында белгіленген сақтандыру сомасы шегінде қызметтер көрсетуді қамтамасыз етеді.
- 13.5. Шұғыл жағдайда, егер шұғыл қоңырау медициналық қызметке жүгінгенге дейін жасалмаса және Сақтандырылған тұлғаға медициналық көмек көрсетілсе, Сақтандырылған тұлға (оның өкілі) міндетті:
- 1) дереу, физикалық жағдай мүмкіндік бергеннен кейін, Ассистанс компанияға хабарлаңыз:
 - а) Сақтандырылған тұлға жіберілген аурухананың атауы, мекенжайы және телефоны;
 - б) емдеуші дәрігердің аты-жөні, мекен-жайы және телефоны;
 - в) тұрақты тұрғылықты мекен-жайы және Сақтандырылған тұлғаның азаматтығы;
 - г) Сақтандыру шартының нөмірі.
 - 2) Сақтандырылған тұлғаның және/немесе Ассистанс компанияның талабы бойынша сақтандыру жағдайына байланысты емдеу туралы құжаттаманы, сондай-ақ емдеуші дәрігерді дәрігерлік құпияны сақтау міндетінен босату арқылы медициналық құжаттамамен танысу мүмкіндігін ұсыну.
- 13.6. Осы Қағидалардың 13.5-тармағында айтылған жағдайларды қоспағанда, Ассистанс компанияға уақтылы жүгіну және Сақтандырылған тұлғаның сақтандыру шартына сәйкес жабылатын қызметтерге байланысты шығыстарын келісу сақтандыру төлемін жүзеге асырудың міндетті шарты болады.
- 13.7. Ерекше жағдайларда, төтенше жағдайға байланысты не болу елінде Ассистанс компанияның өкілдігінің болмауына байланысты, не Сақтанушы (Сақтандырылған тұлға, Пайда алушы) Ассистанс компаниямен байланыса алмайтын өзге де жағдайларда Сақтандырылған тұлға оқиға орнына жақын кез келген медициналық мекеменің кез келген дәрігеріне жүгінуге және өзіне көрсетілген медициналық көмек үшін шығындарды дербес төлеуге құқылы. Бұл ретте, Сақтандырылған тұлға тұрақты тұрғылықты жері елге қайтып келген сәттен бастап күнтізбелік 20 (жиырма) күн ішінде Сақтанушы (Сақтандырылған тұлға, Пайда алушы) Сақтандырушыға сақтандыру жағдайының басталғаны туралы хабарлауға және осы Қағидалардың 14-тарауында көрсетілген құжаттарды ұсынуға міндетті. Сақтандырушының сақтандыру жағдайының басталғаны туралы хабарламауы немесе уақтылы хабарламауы, егер ол Сақтанушының (Сақтандырылған тұлғаның, Пайда алушының) еркіне байланысты емес немесе Сақтандыру шартымен дәлелді шарттарға жатқызылған себептерге байланысты болса және осы фактіні растайтын тиісті құжаттар ұсынылса, сақтандыру төлемін жүзеге асырудан бас тарту үшін негіз болмайды.
- 13.8. Сақтандыру төлемін алу үшін Сақтанушы (Сақтандырылған тұлғаның мәйітін репатриациялау) тұрақты тұратын/азаматтығы бар елге оралған сәттен бастап 20 (жиырма) күнтізбелік күн ішінде медициналық қызметтер көрсетуге (Сақтандырылған тұлға қайтыс болған жағдайда репатриациялауға) шығындар шеккен мұрагерлер не тұлғалар Сақтандырушыға тиісті құжаттарды қоса бере отырып, төлем туралы жазбаша өтініш беруге тиіс.

14. САҚТАНДЫРУ ТӨЛЕМІН ЖҮЗЕГЕ АСЫРУ ТУРАЛЫ МӘСЕЛЕНІ ҚАРАУ ҮШІН ҚАЖЕТТІ ҚҰЖАТТАР

14.1. Сақтанушы (Сақтандырылған тұлға, Пайда алушы) өз бетінше жүгінген кезде Сақтандырушының сақтандыру төлемі туралы шешім қабылдауы үшін Сақтандырушыға сақтандыру төлемін жүзеге асыру туралы өтініш пен мынадай құжаттарды ұсыну қажет:

- 1) Сақтандыру шартының түпнұсқасы (телнұсқа);
- 2) апостиль қою немесе заңдастыру рәсімінен өткен, медициналық көмекке жүгінген кезде Сақтандырылған тұлғаның диагнозы, денсаулық жағдайы туралы, жүргізілген манипуляциялар мен емдеу туралы мәліметтерді немесе ауру немесе денсаулығының өзге де бұзылуы туралы медициналық құжатты және көрсетілетін қызметтердің құнын қамтитын мемлекеттік немесе орыс тілдеріне нотариалды куәландырумен аударылған медициналық құжаттардың түпнұсқалары;
- 3) рецепттердің, шоттардың, медициналық қызметтерді және Сақтандырушы таңдаған сақтандыру бағдарламасы қызметтерін төлеу түбіртектерінің түпнұсқалары;
- 4) сақтандыру жағдайының басталу фактісі мен себептерін растайтын құжаттар:
 - жол-көлік оқиғалары кезінде-жол (полиция / милиция) болатын елдің уәкілетті органдары хаттамасының/актілерінің көшірмелері / түпнұсқалары;
 - үшінші тұлғалар зиян келтірген кезде-Сақтандырылған тұлғаның денсаулығы мен өміріне зиян келтіру дәрежесін бағалау туралы сот-медициналық сараптама актісі (сарапшының қорытындысы), сондай-ақ Жәбірленуші ретінде тарту туралы қаулы немесе оқиға мен денсаулыққа және өмірге зиян келтіру арасындағы себеп-салдарлық байланысты, сондай-ақ зиянның шамасын айқындайтын басқа да ресми құжат;
 - өрт кезінде - өрт туралы акт.
- 5) Қазақстан Республикасының және сақтандыру аумағы болатын елдің мемлекеттік шекарасынан өту туралы шекаралық бақылау белгілері бар Сақтандырылған тұлғаның шетелдік төлқұжатының көшірмесі;
- 6) Сақтандырылған тұлғаның / Пайда алушының жеке басын куәландыратын құжаттар және сақтандыру төлемін алу құқығы;
- 7) әуе және т/ж билеттерінің, сондай-ақ су немесе автомобиль тасымалдарына билеттердің түпнұсқалары немесе көшірмелері;
- 8) Сақтандырылған тұлға қайтыс болған жағдайда Сақтанушы/Пайда алушы қосымша мыналарды ұсынуға міндетті:
 - Сақтандырылған тұлғаның қайтыс болу себебі туралы деректерді қамтитын нормативтік құқықтық актілерде көзделген құжаттардың көшірмелері (сот-медициналық сараптаманың қорытындысы, себебін көрсете отырып, қайтыс болу туралы анықтама);
 - қайтыс болу туралы куәліктің түпнұсқасы немесе көшірмесі;
 - егер Сақтандырушы оларды талап еткен жағдайда патологиялық-анатомиялық зерттеу нәтижелері;
 - Сақтандырылған тұлғаның мәйітін медициналық көшіруді не репатриациялауды растайтын құжаттар: тасымалдау актісі, қайтыс болған адамның мәйітін тасымалдау шығындарын растайтын түбіртектер, чектер, әуе тасымалы үшін мәйітті тасымалдау және дайындау, табыт құны, жерлеу компаниясының қызметтері, консультациялық қызметтер.

- 9) кәмелетке толмаған балалар тұрақты тұратын еліне қайтарылған жағдайда және/немесе әуе және/немесе авто/ т/ж билеттердің, сондай-ақ суда немесе автокөлікпен тасымалдау билеттерінің түпнұсқалары.
- 14.2. Өздігінен төленген шығыстарды өтеу жөніндегі құжаттарды Сақтанушы не алушыға берілген сенімхат бойынша ұсынады.
- 14.3. Құжаттардың нақты тізбесі Сақтандыру шартымен айқындалады.
- 14.4. Құжаттарды жинау ауыртпалығы Сақтанушыға, Сақтандырылған тұлғаға және Пайда алушыға жүктеледі.
- 14.5. Құжаттарды қабылдаған Сақтандырушы Өтініш беруші ұсынған құжаттардың толық тізбесін және олардың қабылданған күнін көрсете отырып, 2 (екі) данада анықтама жасауға міндетті. Анықтаманың бір данасы Өтініш берушіге беріледі, Өтініш берушінің оны алғаны туралы белгісі бар екінші данасы Сақтандырушыда қалады. Сақтанушы (Сақтандырылған тұлға, Пайда алушы) немесе олардың өкілдері осы тарауда көзделген барлық құжаттарды ұсынбаған жағдайда, Сақтандырушы талап етілетін құжаттардың соңғысы жазбаша немесе электрондық пошта/смс-хабарлама арқылы ұсынылған сәттен бастап 3 (үш) жұмыс күні ішінде оларды жетіспейтін құжаттар туралы хабардар етуге міндетті. Құжаттардың көшірмелерін ұсынған кезде Сақтанушы (Сақтандырылған тұлға, Пайда алушы) салыстырып тексеруді жүзеге асыру үшін осындай құжаттың түпнұсқасын ұсынады.
- 14.6. Сақтанушы (Сақтандырылған тұлға, Пайда алушы) немесе медициналық қызмет көрсету шығындарын, оның ішінде сақтандыру төлемі туралы өтінішті және 14.1-тармақта көрсетілген құжаттарды репатриациялау шығындарын шеккен адам ұсынбаған не уақтылы ұсынбаған жағдайда. Сақтандырушының сақтандыру төлемінен бас тартуға құқығы бар.
- 14.7. Сақтандырылған тұлға Сақтандырушының талабын алған сәттен бастап 4 (төрт) жұмыс күні ішінде медициналық куәландырудан өтуге және сақтандыру жағдайының басталғанын растау, диагноз қою мақсатында оның нәтижелерін ұсынуға міндетті.
- 14.8. Шет тіліндегі құжаттар мемлекеттік және/немесе орыс тілдеріндегі аудармада нотариалды куәландырумен және апостиль қою немесе заңдастыру рәсімінен өтумен ұсынылады.

15. САҚТАНДЫРУ ТӨЛЕМДЕРІН ТӨЛЕУ ТӘРТІБІ МЕН ТАЛАПТАРЫ

- 15.1. Сақтандыру төлемін Сақтандырушы сақтандыру жағдайы басталған кезде жүзеге асырады:
- 1) Сақтанушы Ассистансқа жүгінген жағдайда Ассистанс компаниялар;
 - 2) Сақтандырылған тұлғаға/медициналық қызметтер көрсетуге арналған шығындарды, оның ішінде осы Қағидалардың 13.7-тармағында көзделген жағдайларда репатриациялау жөніндегі шығындарды шеккен тұлғаға.
- 15.2. Сақтандыру шартының қолданылу кезеңінде Сақтандырылған тұлғаның шетелде болуы кезінде болған бір немесе бірнеше сақтандыру жағдайларының салдары үшін сақтандыру төлемінің сомасы осы Қағидаларға және Сақтандыру шартына сәйкес әрбір сақтандыру жағдайы үшін белгіленетін жауапкершіліктің шекті көлемінен (сақтандыру сомасынан) аспауға тиіс.
- 15.3. **Ассистанс компанияға сақтандыру төлемдерінің тәртібі мен шарттары:**
- 15.3.1. Сақтандырылған тұлға сақтандыру аумағындағы Ассистанс компаниясы арқылы алған қызметтері бойынша шығыстарды Сақтандырушы оған Ассистанс компаниясы берген шоттар негізінде тікелей Сервистік компания төлейді.
- 15.4. **Сақтандырылған тұлғаға /өз бетінше жүгінген кезде шығындарды шеккен тұлғаға сақтандыру төлемдерінің тәртібі мен шарттары:**

- 15.4.1. Ассистанспен байланысу мүмкін болмаған кезде Сақтандырылған тұлға медициналық көмекті өз бетінше алуға құқылы, бұл ретте Сақтанушы (Сақтандырылған тұлға, Пайда алушы) сақтандыру жағдайы басталған сәттен бастап дереу, бірақ 3 (үш) жұмыс күнінен кешіктірмей Сақтандыру шартында көрсетілген телефондар арқылы сақтандыру жағдайының басталғаны туралы Сақтандырушыға хабарлауға міндетті.
- 15.4.2. Сақтанушы (Сақтандырылған тұлға, Пайда алушы) сақтандыру жағдайының басталу фактісін және келтірілген залалдың мөлшерін растау үшін ұсынған құжаттарды қарау нәтижелері бойынша Сақтандырушы мынадай әрекеттердің бірін жүзеге асырады:
 - 1) сақтандыру төлемін жүзеге асырады.
 - 2) сақтандыру төлемін жүзеге асырудан бас тартады
 - 3) сақтандыру төлемін жүзеге асыру немесе жүзеге асырудан бас тарту мүмкін еместігі туралы шешім қабылдайды.
- 15.4.3. Сақтандырушы сақтандыру төлемін жүзеге асырады немесе осы Қағидаларда көрсетілген шарттарда тәртіппен сақтандыру төлемін жүзеге асырудан бас тартады.
- 15.4.4. Сақтандырушының сақтандыру төлемін жүзеге асырудың мүмкін еместігі немесе жүзеге асырудан бас тарту туралы шешімі, егер ұсынылған құжаттардан болған оқиғаның мән-жайын, осындай оқиғаның басталуы нәтижесінде келтірілген залалдың мөлшерін, Сақтанушының (Сақтандырылған тұлғаның, Пайда алушының) өз міндеттемелерін орындауын анықтау мүмкін болмаған жағдайда қабылданады.
- 15.4.5. Өз кезегінде Сақтандырушының шешімінде көрсетілген мән-жайларды анықтау мүмкін еместігі Сақтандырушыға Сақтандыру қағидаларының нормаларын, сақтандыру шартының талаптарын/осы Қағидаларға қосымшаларды ескере отырып, сақтандыру төлемін жүзеге асыру немесе жүзеге асырудан бас тарту туралы шешім қабылдауға мүмкіндік бермейді.
- 15.4.6. Бұл жағдайда Сақтандырушы өз шешімінде болған оқиғаның нақты қандай мән-жайларын және/немесе осындай оқиғаның басталуы нәтижесінде келтірілген залалдың мөлшерін, Сақтанушының (Сақтандырылған тұлғаның, Пайда алушының) өз міндеттемелерін орындау фактілерін көрсетуі тиіс, Сақтандырушы (Сақтандырылған тұлға, Пайда алушы) қандай әрекеттерді қабылдау керектігін анықтауға болмайды.
- 15.4.7. Кез келген жағдайда сақтандыру төлемін алу үшін Сақтанушы (Сақтандырылған тұлға, Пайда алушы) тұрақты тұратын еліне оралғаннан кейін күнтізбелік 20 (жиырма) күннен кешіктірмей Сақтандырушыға осы Қағидалардың 13.7-тармағына сәйкес жазбаша өтініш беруі тиіс. Осы талаптар орындалмаған жағдайда, егер Сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, Сақтандырушының сақтандыру төлемінен бас тартуға құқығы бар.
- 15.4.8. Сақтандыру төлемінің мөлшері түбіртектер мен шоттардың түпнұсқалары негізінде айқындалады, бұл ретте, егер осы Қағидалардың шарттары бойынша сақтандыру төлемі Пайда алушыға медициналық қызметтер көрсетуге жұмсалатын шығындар, оның ішінде репатриациялау жөніндегі шығындар төленуге тиіс болса, оның мөлшері сақтандыру жағдайы бойынша көрсетілетін қызметтерге ақы төлеу күніне Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің шетел валюталарының ресми бағамы бойынша теңгемен айқындалады.
- 15.4.9. Шығындар мөлшері, егер сақтандыру шартында көзделген болса, франшиза сомасын шегергенде, 14.1-тармақта көрсетілген құжаттар негізінде Сақтандырылған тұлғалар (оны сүйемелдейтін адамдар) шеккен нақты шығыстар негізге алына отырып айқындалады.

- 15.4.10. Сақтандыру төлемі Сақтандыру шартында көзделген сақтандыру бағдарламасы бойынша медициналық және өзге де қызметтерге ақы төлеу жолымен Сақтандыру шартында белгіленген сақтандыру сомасы шегінде жүзеге асырылады.
- 15.4.11. Сақтандыру төлемі Сақтандырушының өзіне Ассистанс компания берген шоттарды қолма-қол ақшасыз төлеуі немесе медициналық қызметтерді алу және төлеу фактісін растайтын құжаттардың толық топтамасын ұсынған жағдайда Сақтандыру шартында көзделген сақтандыру жағдайы басталған кезде Сақтандырылған тұлғаға/Пайда алушыға көрсетілген медициналық және өзге де қызметтер үшін дербес төленген шығыстарды өтеу жолымен жүргізіледі.
- 15.4.12. Сақтандырушы ықтимал шығындарды азайту үшін Сақтанушының (Сақтандырылған тұлға, Пайда алушы) оған әдейі ақылға қонымды және қол жетімді шаралар қолданбауы салдарынан туындаған шығындар бөлігінде сақтандыру төлемін жүзеге асырудан босатылады.
- 15.4.13. Сақтандыру төлемін шетел валютасында жүзеге асыру Қазақстан Республикасының валюталық реттеу туралы заңнамасында белгіленген тәртіппен жүргізіледі.
- 15.4.14. Сақтандырушы сақтандыру төлемін ол сақтандыру төлемі туралы шешім қабылдағаннан кейін 10 (он) жұмыс күні ішінде жүзеге асырады.
- 15.4.15. Сақтандырушының сақтандыру төлемін жүргізуден бас тартуына Сақтандырушының атына шағым жіберілгеннен кейін Сақтандырушының бас кеңсесінің нақты орналасқан жерінің соттылығы бойынша сотқа шағым жасалуы мүмкін.
- 15.5. Сақтандыру жағдайларын қарау тәртібі Сақтандырушы, Сақтанушы (Сақтандырылушы, Пайда алушы) мен дерекқорын қалыптастыру және жүргізу жөніндегі ұйым арасында электрондық ақпараттық ресурстарды алмасу арқылы жазбаша нысанда да, электрондық нысанда да жүзеге асырылады.
- 15.6. Дерекқорды қалыптастыру және жүргізу жөніндегі ұйым мен Сақтандырушы, Сақтандырушы мен Сақтанушы (Сақтандырылушы, Пайда алушы) арасындағы электрондық ақпараттық ресурстарды алмасу тәртібі уәкілетті органның нормативтік құқықтық актісінде белгіленеді.

16. САҚТАНДЫРУ ШАРТЫН ТОҚТАТУ ТАЛАПТАРЫ

- 16.1. Сақтандыру шартын мерзімінен бұрын тоқтату негіздерінен басқа, Қазақстан Республикасы Азаматтық кодексінің 841-бабының 1-тармағында көзделген негіздер бойынша Сақтандыру шарты мынадай жағдайларда тоқтатылады:
 - 1) Сақтанушының визадан бас тартуы себебінен сапардан бас тартуы;
 - 2) Сақтандыру шартына енгізілген шарттар мен мәліметтердің өзгеруі;
 - 3) осы тармақтың 1-тармақшасында көзделген жағдайды қоспағанда, Сақтанушының бастамасы бойынша Сақтандыру шартынан бас тарту;
 - 4) Сақтандырушының Сақтандыру шарты бойынша сақтандыру сомасы мөлшерінде сақтандыру төлемін жүзеге асыруы;
 - 5) сақтандыру сыйлықақысын бөліп төлеген кезде Сақтанушының кезекті сақтандыру жарнасын төлемеуі;
 - 6) Сақтандыру шартының қолданылу мерзімінің аяқталуы;
 - 7) Қазақстан Республикасының заңнамасында немесе Сақтандыру шартында белгіленген өзге жағдайларда.
- 16.2. Сақтандыру шарты 16.1-тармақтың 1) - 3) тармақшаларында көрсетілген негіздер бойынша оның қолданысы басталғанға дейін тоқтатылған кезде, егер шартта өзгеше көзделмесе, Сақтандырушыға төленген сақтандыру сыйақылары толық мөлшерде қайтарылуға тиіс.

- 16.3. Осы Қағидалардың 16.1-тармағының 1) тармақшасында көрсетілген негіздер бойынша Сақтандыру шартының қолданысы басталғаннан кейін тоқтатылған кезде, Сақтандырушыға төленген сақтандыру сыйақылары, егер шартта өзгеше көзделмесе, Сақтандыру шартының қолданылуы басталған күннен бастап 3 (үш) жұмыс күні ішінде Сақтандырушыны жазбаша хабардар еткен жағдайда, толық мөлшерде қайтарылуға тиіс.
- 16.4. Осы Қағидалардың 16.1-тармағының 1) - 3) тармақшаларында көрсетілген негіздер бойынша әрекеттері басталғаннан кейін Сақтандыру шартын тоқтатқан кезде Сақтандырушыға төленген сақтандыру сыйақылары қайтарылуға тиіс: егер Қазақстан Республикасының заңнамасында немесе сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, Сақтандырушыға шартты мерзімінен бұрын бұзу туралы өтініш берілген күннен бастап күнтізбелік 30 күн ішінде, көлемі сақтандыру сыйлықақысының жалпы сомасының 30%-на дейін құрайтын істі жүргізуге жұмсалған шығыстарды шегергендегі сақтандырудың өтпеген мерзімі үшін сақтандыру сыйақысының бір бөлігі.
- 16.5. Сақтанушы-жеке тұлға Сақтандыру шартынан бас тартқан кезде, ол жасалған күннен бастап күнтізбелік он төрт күн ішінде Сақтандырушы Сақтанушы-жеке тұлғаға сақтандыру сыйақысының (сақтандыру жарналарының) бір бөлігін және алынған (алған) сақтандыру сыйақысынан (сақтандыру жарналары) он пайызынан аспайтын Сақтандыру шартын бұзумен байланысты ұсталымдарды шегергендегі алынған (алған) сақтандыру сыйақысын (сақтандыру жарналарын) сақтандыру қолданылған уақытқа және бұзуға байланысты шығындарға барабар қайтаруға міндетті.
- 16.6. Шарттың мерзімінен бұрын тоқтатылуы Сақтандырушының кінәсінен оның шарттарын орындамауға байланысты туындаса, соңғысы Сақтанушыға ол төлеген сақтандыру сыйақысының сомасын немесе сақтандыру жарнасын толық қайтаруға міндетті.

17. ТАРАПТАРДЫҢ ЖАУАПКЕРШІЛІГІ

- 17.1. Сақтандыру төлемін уақытылы төлемеген кезде Сақтандырушы Пайда алушыға Қазақстан Республикасы Азаматтық кодексінің 353-бабында белгіленген тәртіппен және мөлшерде тұрақсыздық айыбын төлеуге міндетті.
- 17.2. Сақтандыру шарты бойынша міндеттемелерді орындамаған немесе тиісінше орындамаған тарап тиісінше орындау еңсерілмейтін күштің, яғни төтенше және осы жағдайларда төтеп беруге болмайтын жағдайлардың салдарынан мүмкін болмағанын дәлелдесе, міндеттемелерді орындамағаны/тиісінше орындамағаны үшін мүліктік жауапкершілік көтермейді.
- 17.3. Форс-мажор жағдайлары мыналарды қамтиды, бірақ олармен шектелмейді: су тасқыны, өрт, жер сілкінісі және басқа да табиғи апаттар, кез келген сипаттағы соғыстар немесе соғыс әрекеттері, блокадалар, мемлекеттік органдардың тыйымдары, халықтық толқулар. Форс-мажорлық жағдайлардың нақты тізбесі Сақтандыру шартында көзделуі мүмкін.
- 17.4. Форс-мажорлық мән-жайлардың қолданысын сезінетін тарап, егер Сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, осындай мән-жайлардың басталғаны туралы екінші тарапты 3 (үш) жұмыс күні ішінде хабардар етуге міндетті.
- 17.5. Форс-мажор жағдайларының әсері құзыретті органдардың тиісті құжаттарымен расталуы тиіс.
- 17.6. Осы бөлімде көзделген Тараптардың жауапкершілігі Сақтандыру шартының талаптарына сәйкес өзгертілуі (толықтырылуы) мүмкін.

18. ДАУЛАРДЫ ШЕШУ ТӘРТІБІ

- 18.1. Шарттан немесе оған байланысты туындайтын кез келген даулар және/немесе келіспеушіліктер келіссөздер арқылы шешіледі.
- 18.2. Даулар туындаған кезде Тараптар дауды реттеудің сотқа дейінгі мынадай тәртібін сақтауға міндетті:
 - Дау туындаған жағдайда Тарап екінші Тарапқа жазбаша шағыммен жүгінуге және талапқа жауап алуға міндетті. Егер Тарап шағымда баяндалған талаптарды қанағаттандырудан бас тартса немесе талап алынған күннен бастап 15 (он бес) жұмыс күні ішінде шағымға жазбаша жауап бермесе немесе шағымды ішінара немесе толық мойындағанын куәландыратын әрекеттер жасамаса, Тарап сақтандыру омбудсманына дауды шешу туралы өтінішпен жүгінеді. Сақтандыру омбудсманының дауды мәні бойынша шешуі дауды реттеудің сотқа дейінгі кезеңін сақтаудың міндетті кезеңі болады. Бұл ретте Сақтанушы (Сақтандырылушы, Пайда алушы) үшін сақтандыру омбудсменінің шешімін орындау міндетті емес.
 - Сақтандыру төлемінің мөлшеріне дауласуға қатысты дау туындаған жағдайда Сақтанушы (Сақтандырылған тұлға, Пайда алушы) сақтандыру төлемінің дауланбайтын бөлігін алуға міндетті, содан кейін осы тармақтың 1) тармақшасында көрсетілген әрекеттерді жасайды.
- 18.3. Келісімге қол жеткізілмеген және дауды сотқа дейінгі тәртіппен реттеу мүмкін болмаған кезде Тараптар Алматы қаласы Медеу ауданының сотына (егер даудың бір тарабы жеке тұлға болса немесе) немесе Алматы қаласының мамандандырылған ауданаралық экономикалық сотына (егер дау заңды тұлғалар немесе дара кәсіпкерлер арасында болса) талап-арызбен жүгінеді, яғни шарттық соттылық белгіленеді.
- 18.4. Осы Сақтандыру ережелері мемлекеттік және орыс тілдерінде 2 (екі) данада жасалды және оған қол қойылды. Мемлекеттік тілде жасалған осы Ережелер мәтінінің мазмұны орыс тілінде жасалған осы Ережелер мәтінінің мазмұнына сәйкес келмейтіні анықталған жағдайда, Тараптар орыс тілінде жасалған Осы Ережелер мәтініне сүйенеді.

19. ҚОСЫМША ШАРТТАР

- 18.1. Сақтандыру шартында Қазақстан Республикасының заңнамасына қайшы келмейтін өзге де талаптар көзделуі мүмкін.
- 18.2. Осы Қағидалардың негізінде Сақтандырушы сақтандыру тәуекелдерінің әртүрлі жиынтығымен және Қазақстан Республикасының заңнамасына қайшы келмейтін өзге де сақтандыру шарттарымен сақтандыру бағдарламаларын (сақтандыру шартын) әзірлеуге құқылы.
- 18.3. Сақтандыру шартының мазмұны осы Қағидаларға сәйкес келмеген жағдайда, егер бұл Сақтандыру шартында тікелей айтылса, Сақтандыру шартының талаптары қолданылады.
- 18.4. Осы Қағидалармен реттелмеген бөлігінде Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасы қолданылады.